

'Ik voelde me niet thuis bij de familie in Duitsland'

Duitse minderheden tussen Oost en West

Achtergrond - 19 juli 2012 - Auteur: Erwin Vervloed

Miroslav Zech (26) woont in het Servische plaatsje Laćarak. Net als in de rest van Servië leefde hier ooit een grote Duitse minderheid, waartoe hij behoort. Onder de overgebleven Duitsers interesseren alleen de ouderen zich nog voor hun achtergrond, zegt Zech. Jongeren laten de tradities liever voor wat ze zijn. "Ik ga echt niet bij die zestigers zitten".

Een jaarlijks Strudel-festival, gratis Duitse les en cursussen 'Duits' breien: de vader van Miroslav Zech doet er alles aan om de Duitse cultuur in en om het Servische Laćarak in leven te houden. Toch lukt het maar niet om aansluiting te vinden bij de jongere generaties. Ook aan zijn zoon Miroslav zijn de activiteiten niet besteed. Zijn Duitse afkomst doet Miroslav niet zo veel. "Ik krijg wel vaak vragen over mijn Duitse achternaam, maar dan zeg ik altijd dat ik in Servië geboren ben. Ik voel me ook vooral Servisch."

De geschiedenis van de Duitse tak van zijn familie kent Zech wel goed. "Mijn opa was Duits. Zijn voorvaderen kwam generaties terug vanuit Baden-Württemberg naar Servië. Mijn familie heeft altijd in Laćarak gewoond."

Partizanen

Van de half miljoen Duitsers die in 1939 in Joegoslavië woonden, leefde de grote meerderheid in het huidige Servië, schrijft de Duitse historicus Andreas Kossert in zijn boek 'Kalte Heimat. Die Geschichte der deutschen Vertriebenen nach 1945'. Tegenwoordig wordt hun aantal nog maar op enkele duizenden geschat. "Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog kwamen in Joegoslavië de Partizanen van generaal Tito aan de macht", legt Zech uit. "Zij verdreven de Duitse bevolking. Mijn overgrootvader werd daarbij vermoord en de rest van de familie vluchtte. Alleen mijn opa, die wees was geworden, wilde hier blijven."

"Mijn opa had meegevochten met de Partizanen in Joegoslavië. Daarom werd hij uiteindelijk met rust gelaten"

Door zich een jaar lang te verbergen, lukte het grootvader Zech de verdrijvingen

van Duitsers te overleven. “Zijn geluk was dat hij meegevochten had met de Partizanen. Daardoor werd hij uiteindelijk met rust gelaten.” Druk om te assimileren als Duitser in het naoorlogse, communistische Joegoslavië had zijn opa niet, beweert Zech. “Hij kon vrij voor zijn Duitse afkomst uitkomen. Wel trouwde mijn opa met een Servische vrouw, maar dat was gewoon toeval. Hij zat al bij haar in de kleuterklas.”

Duits profcontract

Ook Zechs vader trouwde met een Servische vrouw. Tussen de orthodoxe Serviërs houdt de Duitse minderheid, waaronder de familie Zech, vast aan het katholieke geloof. Problemen met het uitoefenen daarvan heeft Zech nooit gehad. “We vieren onze feestdagen samen met de Servische bevolking, net zoals wij aan de orthodoxe feesten meedoen.”

Naast zijn godsdienst is er weinig dat hem anders maakt dan anderen, meent Zech. Een aantal jaar geleden woonde hij een periode in Duitsland. “Toen ik twintig was, wilde ik graag naar Duitsland om een profcontract te verdienen bij een voetbalclub. Ik verbleef in die tijd bij familie, de nakomelingen van mijn opa’s broer, die na de Tweede Wereldoorlog naar Duitsland was gevlucht. Maar ik had helemaal niet het idee welkom bij hen te zijn.” Toen het ook niet lukte met het profcontract, keerde hij terug naar Servië.

Teleurgesteld in zijn familie in Duitsland verloor Zech zijn wens om daar te gaan wonen en liet hij ook zijn idee om Duits te leren varen. De Duitsers in Duitsland vindt hij veel minder hartelijk dan de Duitsers in Servië.

Desinteresse

De negatieve ervaring in Duitsland zorgde er ook voor dat Zech zijn interesse in zijn Duitse afkomst grotendeels verloor. Het werk van zijn vader om Zechs generatie enthousiast te maken voor de Duitse cultuur, stuit bij Zech dan ook vooral op desinteresse. “In Subotica, in het uiterste noorden van Servië, bevindt zich een Duitse Cultuurcentrum. Daar ben ik met mijn vader wel een aantal keer geweest, maar er komt niemand van mijn leeftijd. Op een gegeven moment besloot ik: ik ga echt niet langer bij die zestigers zitten.”

Misschien dat Zech dit jaar wel meehelpt met de organisatie van het Strudelfestival. “Dan presenteren we in de stad Duitse lekkernijen en recepten aan de rest van de bevolking, zoals *Apfelstrudel*. Degene die de lekkerste *Strudel* weet te maken, krijgt een prijs.” Ook Duits leren heeft Zech nog niet compleet opgegeven, zegt hij. Toch hoeft hij de Duitse tradities niet zo nodig aan de volgende generatie door te geven. “Ik zou mijn kinderen wel over deze tradities

vertellen, maar ze zeker niet geforceerd bij willen brengen.”

Zijn herkomst mag Zech misschien niet zo sterk interesseren, er is wel een aantal voordelen aan verbonden, geeft hij toe. “Een aantal jaar geleden moest je in Servië altijd een visum aanvragen om naar het buitenland te reizen. Ik hoefde bij de ambassade nooit in de rij te gaan staan. Een lidmaatschapsbewijs van de Vereniging van Duitsers in Servië of een belletje van de voorzitter was genoeg om direct een visum te krijgen.”

Interviewer [Erwin Vervloed](#) volgt de tweejarige master [Ost-West-Studien](#) in Regensburg. Daar kwam hij in aanraking met de verhalen van Duitse minderheden. In 2010 maakte hij deel uit van de redactie van Duitslandweb.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/3182/ik-voelde-me-niet-thuis-bij-de-familie-in-duitsland>